

Ouderbetrokkenheid en participatie

Uit de kindermond

“Tof zeg, hoe ik met mijn papa aan de ingang van de opvang nog even samen kijk naar de familiemuur. Er zijn enkele nieuwe foto’s te ontdekken van Luana die vorige week in de opvang startte. Kijk, ook een foto van haar hondje. Papa stopt nog even bij het meldingsbord voor we naar de speelzaal gaan. De opvang is op zoek naar enkele helpende handen om de tuin wat op te frissen. ‘Mama heeft wel groene vingers’, zegt papa tegen me, ‘dat melden we nog even bij de kinderbegeleider’. Misschien kunnen ze mama erover aanspreken als ze me vanavond komt ophalen. Dat zou leuk zijn, mijn mama die meehelpt in de tuin!”

www.speelbank.be

Speelactiviteiten

- Bekijk alle [speelactiviteiten met ouderparticipatie](#).

Bronnen en meer lezen

- Boudens, L. (2013). *Ouders zijn net mensen*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Boudry, C. & Vandenbroeck, M. (2014). *Spiegeletje spiegeltje. Een werkboek voor de kinderopvang over identiteit en respect*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Declercq, B., Janssen, J., Daems, M., Hulpia, H., Van Cleynenbreugel, C., Laevers, F. & Vandenbroeck, M. (2016). *Zelfevaluatie-instrument MeMoQ*. Brussel - Gent - Leuven: Kind & Gezin – UGent – KU Leuven
- de Vries, P. (2017). *Samenwerking tussen kinderopvang en ouders*. geraadpleegd op 11 april
- Ecce ama (2009). *Kinderopvang met sociale functie. Een plaats waar kinderen, ouders, medewerkers en buurt elkaar ontmoeten*. Amsterdam: VBJK en SWP uitgeverij.
- KIDDO (2013). Minireeks over ouderbeleid. *Deel 1: Samenwerken met ouders. Hoe de opvang ouders met elkaar kan verbinden*. Karin Eeckhout in KIDDO 1, 2013, pg 16-19. Amsterdam: VBJK en SWP uitgeverij.
- KIDDO (2013). Minireeks over ouderbeleid. *Deel 2: Samenwerken met ouders. Hoe breng je moeilijke boodschappen?* Karin Eeckhout in KIDDO 2, 2013, pg 16-19. Amsterdam: VBJK en SWP uitgeverij.
- KIDDO (2013). Minireeks over ouderbeleid. *Deel 3: Een tevredenheidsgesprek is géén formaliteit*. Karin Eeckhout in KIDDO 3, 2013, pg 16-19. Amsterdam: VBJK en SWP uitgeverij.
- Kind en gezin (z.j.). *Ouders*. Geraadpleegd op 11 april 2018.
- Vrints, L. (2017). *Er zijn duizend manieren om ouders te betrekken bij de opvang van hun kindje*. Geraadpleegd op 11 april 2018.
- *Wat is ouderbetrokkenheid?* (NJI Nederland)
- *Ouderparticipatie, ook in de buitenschoolse opvang* (Nathalie Van Laecke, Kind en Gezin)
- *Samenwerken met ouders* (Kind en Gezin)

Met dank aan

Anneleen De Ridder (PJK Artevelde Hogeschool), Fien Lannoye (Stad Gent), An-Sophie Dhaenens (WCOK), Margot Detemmerman (PJK Artevelde Hogeschool)

Doe de test!

Geef jezelf een punt voor elke stelling die klopt.
Tel je punten op en bekijk onderaan het resultaat.

- Een **eerste gesprek** met ouders (intakegesprek) duurt minstens een uur.
- Er gaat meer dan één **wenmoment** door met minstens één ouder.
- Ouders beslissen mee over de **inhoud** van het wenmoment (ook in coronatijden).
- Een wenmoment verloopt in **twee richtingen**: enerzijds krijgen ouders informatie over de werking in onze opvang en anderzijds geven ouders informatie over de omgang met hun kind (bv. eetgewoonten, slaapgewoonten).
- Bij het **brenghmoment** voorzie ik tijd voor een korte babbel met de ouder(s). Ik vraag hierbij naar de informatie die ik nodig heb om de dag goed te laten verlopen.
- Tijdens het **haalmoment** voorzie ik tijd om te vertellen hoe de dag verlopen is. Ik bespreek niet alleen praktische zaken, maar ook de interesses, het spel en de ontwikkeling van het kind.
- Ouders zijn **welkom** in alle ruimtes waar kinderen worden opgevangen.
- **Belangrijke informatie** over de werking van de opvang wordt op verschillende manieren bezorgd: op papier, digitaal, mondeling toegelicht/afgestemd en het hangt uit op het meldingsbord.
- Ik deel regelmatig **foto's, video's, observaties** met ouders.
- Ik stem mijn **communicatie** af op iedere ouder om hen te informeren. Als het nodig is, gebruik ik pictogrammen, foto's, een andere taal, ...
- In de opvang is er een **familiemuur** met foto's waar ouders en kinderen naar kunnen kijken.
- Ik **nodig ouders uit** om mee na te denken en bij te dragen aan de werking/kwaliteit van onze opvang: verrijking van ons activiteitenaanbod, ontmoetingsmogelijkheden of verfraaiing van binnen- en buitenruimtes.
- Ik doe minstens één keer per jaar een **tevredenheidsmeting**.
- Ouders kunnen een **activiteit bedenken**, voorstellen en begeleiden of **deelnemen** aan geplande activiteiten (bv. komen voorlezen, wandeling in de buurt maken).

Hoe betrokken zijn ouders in je kinderopvang?

- Ik **bevraag** ouders bij belangrijke veranderingen/beslissingen over het beleid en de visie in onze kinderopvang.
- Ik organiseer jaarlijks enkele **informele initiatieven** om ouders met elkaar in contact te brengen. Bv. een tweedehandsbeurs, een barbecue, een wandeling, een ontbijt.
- Op vraag van de ouders of de opvang wordt tijd gemaakt voor **individuele gesprekken**. Hier ga ik dieper in op de verschillende stappen in de ontwikkeling van hun kind, vertel ik hen wat goed loopt en zeg ik hen wat ik observeer.
- Ik ken verschillende **diensten en voorzieningen** die ouders doorverwijzen naar onze/mijn kinderopvang en waar ik ouders naar kan doorverwijzen als zij dat wensen (OCMW, Huis van het Kind, Kind en Gezin, speelruimte in de buurt).

0-6 punten

Wil je graag dat ouders meer betrokken zijn in jouw opvang? Dan is er nog wat werk aan de winkel. Ben je nog niet helemaal overtuigd van de voordelen van ouderbetrokkenheid? Of weet je niet hoe je ermee moet starten? Neem even een kijkje op de volgende pagina's en lees een aantal praktische tips om zelf mee aan de slag te gaan én ontdek wat de voordelen zijn voor ouders, kinderen en jouw opvang.

7-12 punten

Ouderparticipatie is belangrijk voor jullie. Er zijn al goede initiatieven om ouders te betrekken in jullie werking, maar er is nog ruimte voor verbetering. Lees op de volgende pagina's wat jullie nog extra kunnen doen.

13-18 punten

Sterk bezig! Ouderparticipatie is duidelijk iets waar jullie belang aan hechten en veel op inzetten. Ouders voelen zich welkom en gehoord in jullie opvang. Ben je op zoek naar enkele tips om nog meer te kunnen doen? Lees dan zeker verder op de volgende pagina's.

10 tips voor meer ouderbetrokkenheid in tijden van corona

1 Ouderbetrokkenheid begint bij het **bevragen van de behoeftes**, zeker in deze tijd. Vraag ouders waar zij nood aan hebben. Misschien hebben ze behoefte aan een goede babbel? Anderen willen misschien tips voor activiteiten met baby's. Speel hier op in.

2 Kan je binnen geen lang gesprek aangaan met ouders? Plan een **wandeling** in om in gesprek te gaan. Ook intakegesprekken kan je op deze manier aanpakken. Naast coronaproof, praat het vaak vlotter in een informele setting.

3 Heb je nog geen familiemuur? Dan is het nu tijd om daar werk van te maken! De **familiemuur** brengt de ouders naar binnen in de opvang. Dit toont ook de kinderen dat ze steeds welkom zijn. Verzamel dus enkele foto's van elk gezin en laat je creativiteit de vrije loop.

Ook leuk: laat broers of zussen decoratie maken die je ophangt in de leefgroep.

4 Heb je regelmatig ouders die komen voorlezen? Plan dan een **digitaal voorleesmoment** in of laat de ouders een filmpje opnemen.

Ook leuk: ouders die een andere taal spreken, laten voorlezen in die taal.

5 Covid-19 zorgt voor heel wat uitdagingen, ook voor ouders. Probeer daarom ouders met elkaar te **verbinden**. Dit kan door hen te laten uitwisselen tijdens een digitaal oudercafé.

Ook leuk: zet de papa's eens speciaal in de kijker met een vaderavond.

6 Niet alle ouders zijn digitaal even sterk. Het kan leuk zijn om ze **brieven** te laten uitwisselen over hun beleving als ouder. Wie denkt af en toe niet nostalgisch terug aan pennenvrienden? Dit is een mooie kans om je beste briefpapier boven te halen.

7 Nu ouders niet meer in de leefgroep komen, zien ze veranderingen minder snel. Ze weten niet welke kindjes nieuw zijn of naar school gaan. Een **nieuwsbrief** of krantje van jouw opvang komt hieraan tegemoet. Lijst de leukste nieuwtjes op en voeg er eventueel een speeltip of het weekmenu aan toe.

8 Denken ouders bij jou al mee over de werking? Nieuwe ouders verwelkomen, is een grotere uitdaging geworden. Organiseer daarom een **digitale focusgroep** met andere ouders over hoe jullie nieuwe ouders kunnen betrekken.

9 **"Hoe gaat het nu echt met jou?"** Meer dan ooit is het belangrijk die vraag te stellen. Als ouders in de opvang binnenkomen zijn ze vaak gehaast. Bel ze daarom even op voor een gesprek. Niet alle ouders hebben hier nood aan, maar enkele ouders gaan je enorm dankbaar zijn.

10 Zoals iedereen zitten kinderen vaker thuis. Dat betekent meer tijd om thuis te spelen. Wissel je vaak af met je speelgoed of heb je speelgoed over? Dan kan je een **Speel-o-theek** openen. Hier lenen ouders speelgoed uit. Zorg er wel voor dat het speelgoed grondig gereinigd wordt na gebruik. Misschien willen ouders ook onderling speelgoed uitwisselen?

6 voordelen van ouderbetrokkenheid

Voor het kind

1 Als ouders op een aangename manier omgaan met de begeleiders in de kinderopvang, ervaren ook de kinderen een gevoel van **veiligheid en geborgenheid**. Deze veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor een goede ontwikkeling. Spanningen tussen belangrijke volwassenen in het leven van een kind brengen stress en loyaliteitsconflicten mee. Dit bemmert de groei en ontwikkeling van kinderen (Boudens, 2013).

Voor de ouders

2 Ouders ervaren soms nood aan opvoedingsondersteuning. Als jullie een goede **vertrouwensband** hebben, is het makkelijker om advies in te winnen. Ouders zijn ook meer bereid te leren van de kennis en ervaring van de kinderbegeleiders. Hierdoor groeien ze in hun rol als ouder (Boudens, 2013).

3 Kinderopvang is ook een plek waar ouders elkaar ontmoeten. De behoefte om andere ouders te leren kennen is vaak groot. Jonge ouders willen hun ervaringen en onzekerheden **delen** en elkaar

helpen. De opvang draagt bij aan het versterken en vergroten van het sociale netwerk van ouders.

Voor de opvang

4 Een goed contact met ouders geeft de mogelijkheid **hulp** in te roepen als het nodig is. Dat kan gaan van hulp bij een uitstap tot werkzaamheden in de tuin.

5 Als er een goed contact is met ouders wordt het ook makkelijker om eens een **moeilijke boodschap** te moeten brengen. Dat geldt in beide richtingen: ouders met een ontevreden gevoel zullen

sneller een gesprek aangaan als er een goed contact is met de begeleiders.

Voor de pedagogische medewerker

6 Ook kinderbegeleiders hebben behoefte aan **prettige werkrelaties**. Het is voor hun ook aangenamer als de relaties met de ouders aangenam en ontspannen zijn.

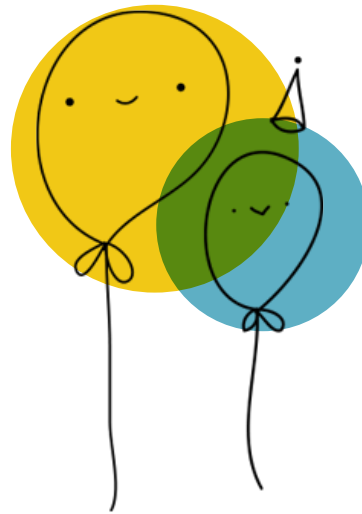

1 Betrek ouders om een goede samenwerking tot stand te brengen. Ouderbetrokkenheid gaat over samenwerken. Vraag dus advies van de ouders en betrek hen bij het ontwikkelen van een beleid rond ouderparticipatie.

2 Plan activiteiten waar ouders kunnen aansluiten systematisch in. Het biedt ouders meer duidelijkheid als ze weten dat er bijvoorbeeld elke eerste donderdag van de maand een voorleesmoment is. Verlies anderzijds spontane initiatieven niet uit het oog. Teveel structuur kan leuke ideeën in de weg staan.

3 Betrek ouders bij het onthaal van nieuwe gezinnen in de opvang. Laat ze bijvoorbeeld een rondleiding geven of zet een meter-peterschap op. Zo werk je aan de sociale functie van de opvang. Ouders hebben baat bij de contacten die ze leggen om hun netwerk te vergroten.

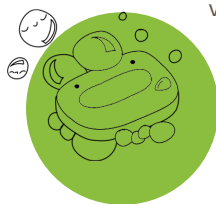
5 manieren om ouderparticipatie naar een hoger niveau te tillen

4 Probeer verschillende 'oudercontacten' uit. Enkele voorbeelden: een klusnamiddag, een meedraaidag, een werkgroep, een multiculturele kookavond, een sinterklaas- of nieuwjaarsfeest, een gespreksavond rond veelgestelde opvoedingsvragen, een gezinsuitstap.

Met deze momenten spreek je een brede groep aan. Zorg voor variatie in de mate waarin ouders kunnen participeren. Niet elke ouder heeft de mogelijkheid om in de ouderraad te zetelen, maar wil wel af en toe een handje toesteken. Nog andere ouders werken dan weer tijdens de opvanguren, maar brengen graag recyclagemateriaal mee.

5 Een ouderraad is ouderparticipatie voor gevorderden. Dit is een groep ouders die op vrijwillige basis willen meedenken en meebeslissen over het beleid binnen de kinderopvang. De nadruk ligt hier op de samenwerking tussen de opvang en de ouders. Bij een ouderraad worden bevoegdheden en grenzen op voorhand samen bepaald zodat alle partijen weten wat de verwachtingen zijn.

10 momenten waarop je ouders op een laagdrempelige manier meer betrekt

1 Intakegesprek.

Een eerste indruk maak je geen twee keer. Dit gesprek is meestal het eerste moment waarop ouders en kinderbegeleiders elkaar ontmoeten. Jullie leren elkaar en elkaars gewoonten kennen. De ideale gelegenheid om verwachtingen op elkaar af te stemmen dus. Het is belangrijk dat zowel kinderbegeleider als ouder aan het woord komen.

2 Wennen.

Tijdens de wemmomenten leren ouders de begeleiders en werking kennen. Als opvangvoorziening kan je veel leren van de ouders: hoe het kindje eet, wat de slaaprituelen zijn, wat het kindje troost,... Door die wederkerigheid voelen ouders zich gerespecteerd. Er is ruimte voor hun wensen, vragen en opvoedingsgewoonten. Je plant de wemmomenten bij voorkeur samen (wanneer, hoe vaak, op welke manier, ...).

3 Dagelijkse oudergesprekken.

Ouderbetrokkenheid begint bij het eerste onthaal. Het bouwt zich elke dag verder op tijdens het dagelijks contact met de ouder. Deze gesprekken vormen de basis van waaruit ouderbetrokkenheid kan vertrekken.

4 De familiemuur.

Als opvang wil je ouders een goed beeld te geven van wat hun kind er beleeft. Dit kan door foto's te trekken van kinderen tijdens hun spel en dagdagelijkse activiteiten. Het is bovendien ideaal om gesprekken aan te knopen over de kinderen.

5 Stimuleer ouders om in de leefruimte te komen.

Zorg voor een circuit dat de ouders motiveert om in verschillende ruimtes te komen. Hang de kapstokjes met jassen en schoenen achteraan in de opvang, plaats persoonlijke spullen zoals knuffel en tutje bij de slaapplek, laat het kind zelf aan de familiemuur de foto omdraaien bij het aankomen en weggaan.

6 Dagdagelijkse activiteiten.

Veel ouders zouden graag eens een vlieg zijn om te zien wat hun kind allemaal uitspookt. Je kan ouders uitnodigen om deel te nemen aan activiteiten. Neem ouders bijvoorbeeld mee op een uitstap naar de boerderij, organiseer een snoezelnamiddag, hou een ouder-kind yoga-voormiddag of organiseer een maandelijks voorleesochtend.

7 Jaarlijkse activiteiten.

Sociale activiteiten buiten de opvanguren geven de kans aan ouders en begeleiders om elkaar beter te leren kennen. Wat dacht jij van een nieuwjaarsdrink, een vakantie BBQ, een verjaardagsfeest van de opvang of een buurtfeest.

8 Ouders betrekken bij het inrichten en verfraaien van de tuin en infrastructuur.

Niet elke ouder is overdag zomaar vrij. Organiseer daarom klusjesnamiddagen in het weekend of 's avonds. Vele handen maken licht werk en je werkt binnen in een ongedwongen sfeer aan de relatie met de ouders.

9 Informele contacten tussen ouders stimuleren.

Ouders bouwen vanuit de kinderopvang aan een sterk netwerk van gelijkgezinden. Ouders leren elkaar kennen die mogelijk met dezelfde opvoedingsvragen zitten. Stimuleer hen om ervaringen uit te wisselen. Dit kan je doen door een gezellige koffiehoeke in te richten of een oudercafé te organiseren.

10 Tevredenheidsgesprek.

Werken aan vertrouwen en eruit leren, is de essentie van een tevredenheidsgesprek. Zie het niet als een evaluatie van de opvang door de ouder, maar als een dialoog. Waardevolle feedback kan gebruikt worden om de kwaliteit in de opvang te verbeteren. Ouders weten misschien niet wat ze moeten verwachten en zijn bang om kritiek te uiten. Je kan hen uitnodigen voor een mondeling gesprek om de drempel te verlagen. Voer het gesprek op een rustige plek en serveer een kopje koffie of thee. Je kan de meting structureel inplannen, maar wees ook waakzaam voor de vraag van de ouders. Sommige ouders hebben meer nood aan een tussentijds gesprek dan anderen.

